
DAGENS FRÅGOR

Kommunal frivilligvård

Det är något på gång i det svenska samhället. Krisen spelar förstås en roll. Är det slut på pengarna så är det, och man får hitta på något annat. Men det är inte bara pengar det handlar om. En mental förändring börjar märkas litet varstans. I Veckans affärer nyligen trodde diakoniprästen Gunnar Lundgren att "allt kommer att kunna sluta väldigt bra när vi tvingas ta hand om varandra igen, inte bara lita till det anonyma samhället. Det är i våra närmiljöer som banden behöver utvecklas och stärkas."

Men även om man nu äntligen börjar förstå att förstatligad — eller för den delen kommunaliserad — medmännisklighet och omsorg inte är något bra alternativ, så går det ju inte att bara lämna över ansvaret till människorna så där utan vidare.

"Vi vet inte om de anhörigas omsorg är ett önskat eller *påtvingat* (vår kurs.) ansvar" säger en gravallvarlig forskare. Nej det vore ju förfärligt om man "tvingade" människor att ta hand om sina nära och kära.

Så vad gör man då i detta 1990-talets Sverige när inte staten och kommunerna kan ta på sig totalansvaret för alla, och ingen vågar ge tillbaka ansvaret till det civila samhället. Jo då ska här organiseras.

Tillsammans ska därför Kommunförbundet, Röda Korset och andra frivilligorganisationer nu skapa kommunvisa "banker av mänskliga resurser" som är tänkta att fungera som dagens arbetsförmedlingar (sic!).

Kanske är det så här det måste gå till. Men nog känns det som ett tidens tecken att frivillig omsorg om andra måste orga-

niseras fram i Kommunförbundets regi i detta Sverige där medmännisklighet sedan länge tycks vara den offentliga sektorns exklusiva angelägenhet.

För litet och för sent

Sedan 1989 har Sverige förlorat bortåt 200 000 industrijobb. Vart femte jobb har försvunnit i industrin. Industriproduktionen har minskat med 15 procent. Det är en nästan ofattbart kraftig åderlätning av välfärdssamhällets bas som skett på mycket kort tid.

Tredje kvartalet 1989 fanns det en miljon sexhundra-sjuttiosex tusen anställda i den offentliga sektorn. Tredje kvartalet 1992 fanns det en miljon sexhundra-sjuttiofem tusen. Ett tusen jobb, mindre än en promille, har försvunnit.

Nu kommer "larm"-rapporter om att 30 000 jobb måste sparas bort i kommunerna inom den närmaste framtiden. Fan tro't, sa Relling. Uppgifter om fallskärmsavtal för en miljon offentliganställda antyder att det nog inte blir så lätt.

Men om så vore är det ändå för litet. På varje privatanställd går det i dag nästan två offentligt försörjda. För 20 år sedan var det mindre än en. Det är den relation som politiker måste försöka återskapa. Och det är fåfängt att tro att det går att återvinna det privata näringslivets växtkraft så länge de offentliganställda är dubbelt så många som industrijobben, och de offentliga utgifterna tar tre fjärdedelar (!) av den samlade produktionen.

Behåll skattestoppet!

Det har nu varit kommunalt skattestopp i tre år. Däremot har det gått för sig att sänka skatten — en rättighet som beklagligtvis ytterst få utnyttjat.

Från den borgerliga regeringen har skiftande signaler kommit om hur det blir med skattestoppet för 1994. Moderaterna och folkpartiet tycks vara för en förlängning, medan centerpartiet är motståndare. Det sistnämnda partiets företrädare i en del kommuner och landsting verkar bespetsa sig på nya skattehöjningar så fort det blir tillåtet igen. Det har också antytts att skattestoppet visserligen skall slopas men ersättas av någon sorts skattetak.

Regeringen har bara en sak att göra: förlänga skattestoppet.

Det är högst osannolikt att de samhällsekonomiska problemen är över 1994. Kommunerna måste dra sitt strå till stacken för att åstadkomma balans i ekonomin. De behöver dessutom det tryck på sig att genomföra strukturförändringar som ett skattestopp medför. Skulle det försvinna är risken stor att det ofrånkomliga förändringsarbetet stannade av. Skall ett skattetak införas, nå så sätt det då vid nuvarande nivå!

En invändning mot förlängt kommunalt skattestopp är att det minskar den kommunala självstyrelsen. Formellt ligger det något i detta. Men den nackdelen får man ta. Det finns faktiskt ett "kommunalt samband" i bekämpningen av den samhällsekonomiska krisen, ehuru helt anorlunda än det som föresvävade Tage Erlander i författningsdebatten på 1960-talet. Därtill kommer en annan sak. De

riktade statliga bidragen slopas nu och ersätts med en påse pengar som kommunerna kan använda efter behag. Den reformen betyder mycket mer för att stärka kommunernas självbestämmanderätt än vad skattestoppet innebär i motsatt riktning.

Citerar bäst som citerar sist

Från Svenska Dagbladets ledarsida 29 september strax efter krispaket 1 citerar vi hjärtlost:

Rätt vid fel tidpunkt

Det senaste numret av Svensk Tidsskrift, den oberoende konservativa idétidningen, anlände i går till redaktionen. Under vinjetten Dagens frågor (?) upprörs ST över kraven på nationell samling i kristider:

Det finns "mycket litet som talar för att socialdemokraterna skulle hjälpa landet ur krisen om det fanns risk för att detta skulle kunna gynna den borgerliga regeringen", skriver ST:s ledarskribent, och fortsätter:

"I det läget tror en del borgerliga tidningar att socialdemokraterna skall gripas av någon slags oegennyttig patriotism. Vet de borgerliga inte — efter alla dessa år av socialistisk opportunistisk och populism — med vilka de har att göra?" Ibland är det en fördel att skriva för en *dagstidning*. Eller ...

Nu, efter socialdemokraternas sabotage mot krispaket 3 och skadeglädje efter sammanbrottet av valutapolitiken kan man också se vissa fördelar i ett långsiktigt perspektiv.